

SABBATÅRS BETYDNING FOR UNGES FREMTID

Udarbejdet af
Signe Koch, seniorøkonom
Mads Fjord Jørgensen, fagchef

Juli 2025

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	8
Implikationer	10
Sabbatår 12	
Fuldførelse	16
Forskelle i fuldførelse efter sabbatår mellem top og bund ift. karaktersnit	19
Data og metode	21
Litteraturliste	23
Bilag	25

01

Baggrund

Baggrund

I de seneste år har der været stigende opmærksomhed på unges overgang fra ungdomsuddannelser til videregående uddannelser. En særlig diskussion omhandler betydningen af sabbatår – perioden mellem afslutningen af en ungdomsuddannelse og påbegyndelsen af en videregående uddannelse. Sabbatår benyttes ofte til at opnå erhvervs erfaring, rejse eller afklare fremtidige uddannelses- og karrierevalg. Samtidig har debatten rejst spørgsmålet om, hvorvidt sabbatår har en positiv eller en negativ betydning for muligheden for at fuldføre en videregående uddannelse.

Færre unge påbegynder i dag en videregående uddannelse direkte efter gymnasiet sammenlignet med tidligere. De seneste ti år er andelen mere end halveret (Danmarks Statistik, 2023). Samtidig stiger andelen med mere end to sabbatår efter gymnasiet. I dag er det knap to ud af fem af de unge, der færdiggjorde en gymnasial uddannelse i 2020, der hverken er i gang med eller har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse to år efter studentereksamen. Denne andel er knap dobbelt så stor som i 2013 (DI, 2023). Der er ikke umiddelbart noget, der tyder på, at tendensen vil ændre sig, når man ser på de nuværende gymnasieelevers forventning til antallet af sabbatår. Antallet af sabbatår vil derimod stagnere på et højt niveau (Studievalg Danmark, 2024).

Tidligere studier har vist blandede resultater mht., hvad sabbatår fører med sig. Nogle undersøgelser peger på, at sabbatår kan føre til øget motivation og afklaring, hvilket kan fremme fuldførelse af en uddannelse (Heath, 2007; Danmarks Evalueringsinstitut, 2019). Analyser peger på, at mellem ét og tre sabbatår kan medføre et mindre frafald sammenlignet med studerende, som påbegynder en videregående uddannelse direkte efter gymnasiet eller tager flere sabbatår (UFM, 2018; DEA, 2020). Andre studier antyder dog, at sabbatår kan medføre en større risiko for frafald samt for at udskyde eller helt fravælge en videregående uddannelse, særligt hvis der er længerevarende pauser eller manglende tilknytning til uddannelsessystemet (Birch & Miller, 2007; Danmarks Statistik, 2020; Reimer & Andersen, 2022).

Derudover kan sociale, økonomiske og demografiske faktorer spille en rolle mht., hvem der vælger at tage sabbatår, og hvordan sabbatår påvirker deres uddannelsesforløb. Eksempelvis kan unge med en ressourcestærk familiemæssig baggrund og økonomisk støtte have bedre forudsætninger for at drage nytte af sabbatåret sammenlignet med unge fra mindre ressourcestærke familier (Jones, 2004; DEA, 2020).

Tilsammen peger det eksisterende vidensgrundlag på, at det ikke nødvendigvis er en fordel at komme direkte fra en adgangsgivende uddannelse ift. at fuldføre en videregående uddannelse. Men at der også er en grænse for, hvor lang tid det er hensigtsmæssigt at vente med at starte uddannelse.

Formålet med denne analyse er at undersøge, hvornår antallet af sabbatår risikerer at medføre en mindre uddannelsesstilbøjelighed, hvor mange sabbatår studerende tager i dag, og sammenhængen mellem sabbatår og sandsynligheden for at fuldføre en videregående uddannelse. Analysen vil, når det er hensigtsmæssigt, tage højde for relevante baggrundsvariable som socioøkonomisk status, køn og uddannelsesvalg for at belyse, hvordan sabbatår påvirker fuldførelse af en uddannelse på tværs af forskellige grupper.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

- Andelen af studenter, der starter på en erhvervskompetencegivende uddannelse inden for to år, er faldet markant. For studenterårgangene 2013, 2019 og 2021 er andelen efter to sabbatår faldet fra 80 pct. til henholdsvis 69 og 60 pct.
- Det gennemsnitlige antal sabbatår for studerende på tværs af uddannelsestyper på de videregående uddannelser faldt frem til omkring 2013, men er siden steget svagt og stabilt frem til 2023.
- På de akademiske bacheloruddannelser er det gennemsnitlige antal sabbatår steget fra 1,4 sabbatår i 2013 til 2,1 sabbatår i 2023. De, der starter på en akademisk bacheloruddannelse, har i gennemsnit holdt færrest sabbatår sammenlignet med de andre uddannelsestyper.
- Det er studerende inden for hovedområderne humaniora og samfundsvidenskab på de akademiske bacheloruddannelser, der har stået for den største stigning i det gennemsnitlige antal sabbatår, mens sundhedsvidenskab ligger lavest.
- På erhvervsakademiuddannelser stiger fuldførelsesgraden med antallet af sabbatår, når der tages højde for baggrund. For professionsbachelor og akademiske bachelorer er der kun en stigning op til to sabbatår – herefter ses ingen signifikant ændring.
- Forskelle i fuldførelse mellem elever med høje og lave karakterer fra gymnasiet udjævnes med antallet af sabbatår. Blandt de 20 pct. med de laveste karakterer er fuldførelsen højest for dem med fire-fem sabbatår, mens det modsatte gælder for dem med de højeste karakterer.

03

Implikationen

Implikationer

Analysen viser, at studerende på videregående uddannelser i gennemsnit tager flere sabbatår i dag end for ti år siden. Selvom flere sabbatår isoleret set har negative samfundsøkonomiske konsekvenser (DEA, 2020), kan de for den enkelte unge være meningsfulde – fx fordi de skaber afklaring gennem arbejde, rejser eller andre erfaringer.

Analysen peger fx på, at sabbatår i højere grad ser ud til at hænge positivt sammen med chancen for at fuldføre den påbegyndte uddannelse blandt unge med lavere karakterer fra gymnasiet. I denne gruppe er fuldførelsesgraden nemlig højest for dem med fire eller fem sabbatår, mens det modsatte mønster gælder for de unge med de højeste karakterer. Det kan indikere, at sabbatårene for nogle unge fungerer som en kompensation for ringere forudsætninger – fx gennem faglig eller personlig modning.

Det bliver nogle gange fremført i debatten om antallet af sabbatår, at unge med tiden nok skal påbegynde en uddannelse, når de oplever, at tiden er rigtig (Berlingske, 2024). Men når vi ser, at andelen af unge fra de senere årgange, der påbegynder en erhvervskompetencegivende uddannelse, falder – også efter to sabbatår – så kalder det på opmærksomhed og opfølgning. Vi kan endnu ikke se, om disse årgange i højere grad starter senere. Men hvis ikke de indhenter tidligere årganges niveau, risikerer vi, at flere sabbatår bliver til et varigt fravalg – og dermed en stigende andel unge uden uddannelse.

Det kan få både yderligere samfundsøkonomiske omkostninger og desuden individuelle konsekvenser. Og spørgsmålet er, om det er realistisk, at mange unge vender tilbage til uddannelse efter fx fem år væk – særligt hvis de i mellemtiden har vænnet sig til en højere indkomst end SU.

04

Sabbatår

Sabbatår

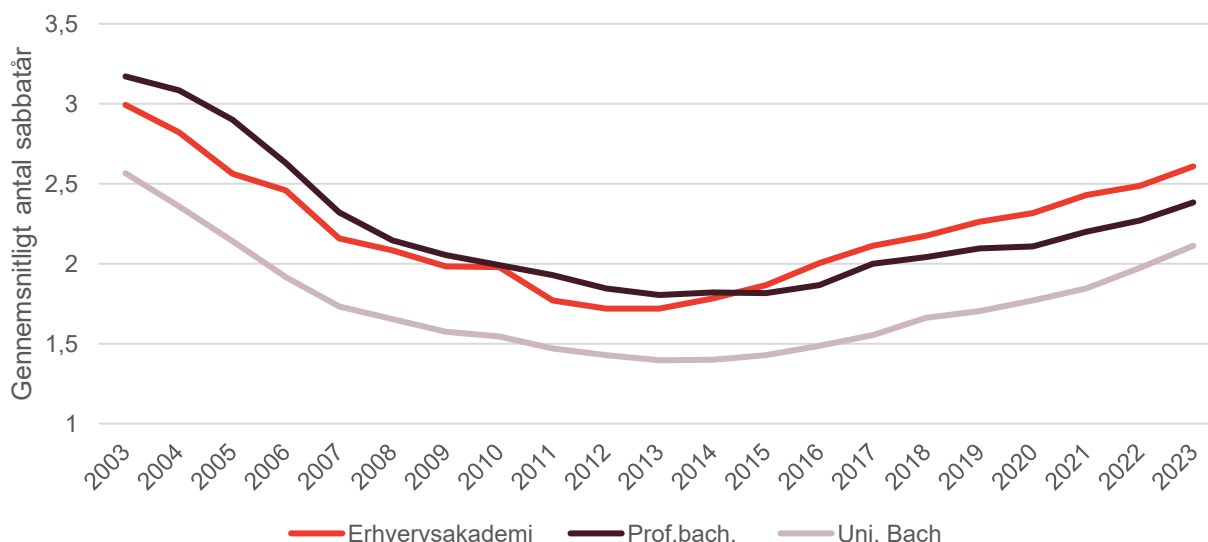
Fra 2003 og frem til 2013-14 faldt det gennemsnitlige antal sabbatår for alle tre uddannelsesstyper, hvorefter tendensen vendte, og vi ser en svag, men stabil stigning frem mod 2023, jf. figur 1. Vi opgør det gennemsnitlige antal sabbatår som antal år mellem opnåelsen af en adgangsgivende eksamen og den første påbegyndelse af en videregående uddannelse.

I 2013 holdt studerende, der startede på en akademisk bacheloruddannelse, i gennemsnit 1,4 sabbatår, hvilket er det laveste niveau i de seneste 20 år. Siden da er tallet steget, og i 2023 ligger gennemsnittet på 2,1 sabbatår. Den samme tendens gælder blandt de studerende, der starter på en erhvervsakademiuddannelse. Her var det gennemsnitlige antal sabbatår også på sit laveste i 2013 med 1,7 sabbatår, men i 2023 er tallet steget til 2,6 sabbatår.

Antallet af sabbatår når det laveste niveau lidt senere – i 2015 – for studerende på en professionsbacheloruddannelse, hvor gennemsnittet var 1,8 sabbatår. Denne gruppe har oplevet den mindste relative stigning i antallet af sabbatår sammenlignet med de øvrige uddannelsesstyper, men alligevel ses en stigning frem mod 2023, hvor gennemsnittet nu er 2,4 sabbatår.

Sabbatårene udvikler sig altså med nogenlunde samme mønster på tværs af uddannelsesstyper. De største udsving er blandt studerende på erhvervsakademiuddannelser og blandt professionsbachelororer, som alle starter på et relativt højt niveau i 2003 og når deres lavpunkt omkring 2013-2015, før antallet af sabbatår igen stiger. Særligt bemærkelsesværdigt er det, at studerende på de akademiske bacheloruddannelser konsekvent har haft færrest sabbatår sammenlignet med de øvrige uddannelsesstyper.

Figur 1 // Gennemsnitligt antal år før første start på videregående uddannelse, maks. ti år

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: I beregningen af gennemsnittet har vi udeladt personer, der har holdt mere end ti sabbatår, men udviklingen for hele populationen kan ses i bilaget.

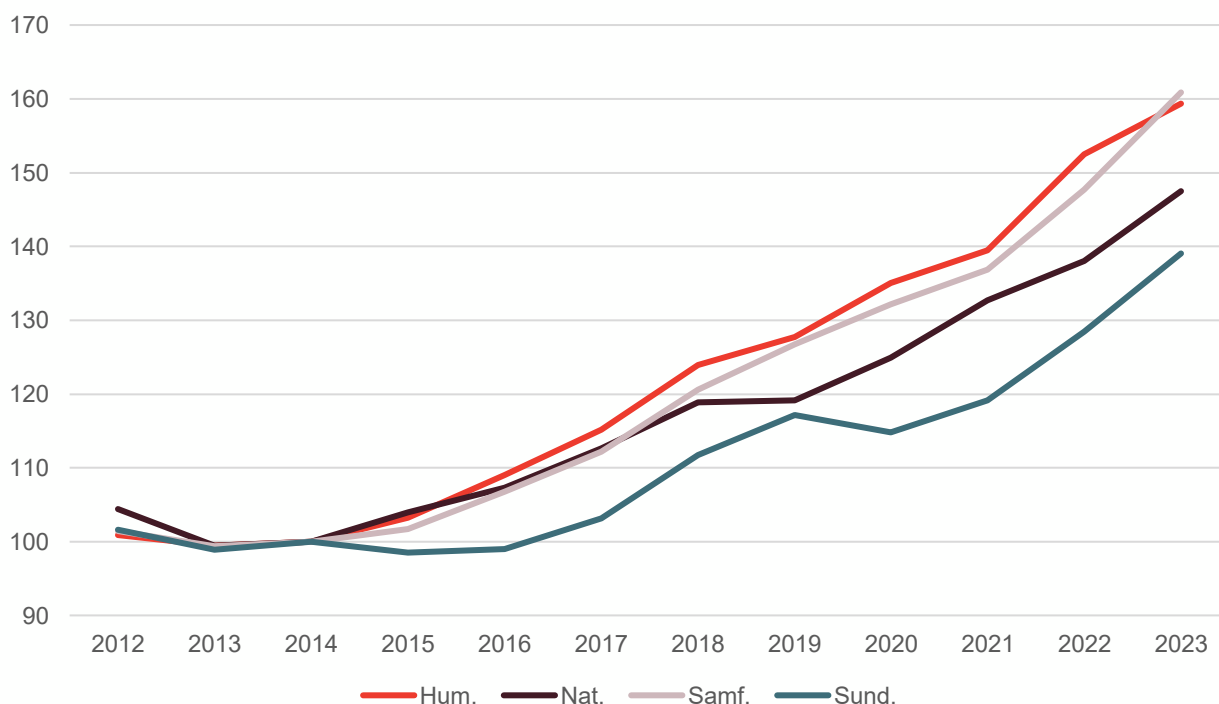
Fra 2014 og frem er der en tydelig stigning i antallet af sabbatår på tværs af hovedområderne på de akademiske bacheloruddannelser, men i forskelligt tempo, når man sammenligner med 2014, jf. figur 2. I

2023 har samfundsvidenskab og humaniora oplevet den største relative stigning med henholdsvis omkring 163 pct. og 160 pct. af niveauet i 2014. Det indikerer, at studerende inden for disse områder i stigende grad tager flere sabbatår før studiestart.

Naturvidenskab følger med til en vis grad og når ca. 148 pct. i 2023. Sundhedsvidenskab har gennem hele perioden haft den laveste relative vækst, men når alligevel op på ca. 140 pct. i 2023.

Den samlede stigning i antallet af sabbatår på de akademiske bacheloruddannelser er altså primært drevet af studerende inden for samfundsvidenskab og humaniora, mens sundhedsvidenskabelige og naturvidenskabelige studerende i lidt mindre grad bidrager til tendensen. Men antallet af sabbatår stiger altså på tværs alle studerende og er ikke isoleret til enkelte hovedområder.

Figur 2 // Udviklingen i gennemsnitligt antal år før første start på videregående uddannelse opdelt på hovedområder for de akademiske bacheloruddannelser, maks. ti år, indeks 100 = 2014

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

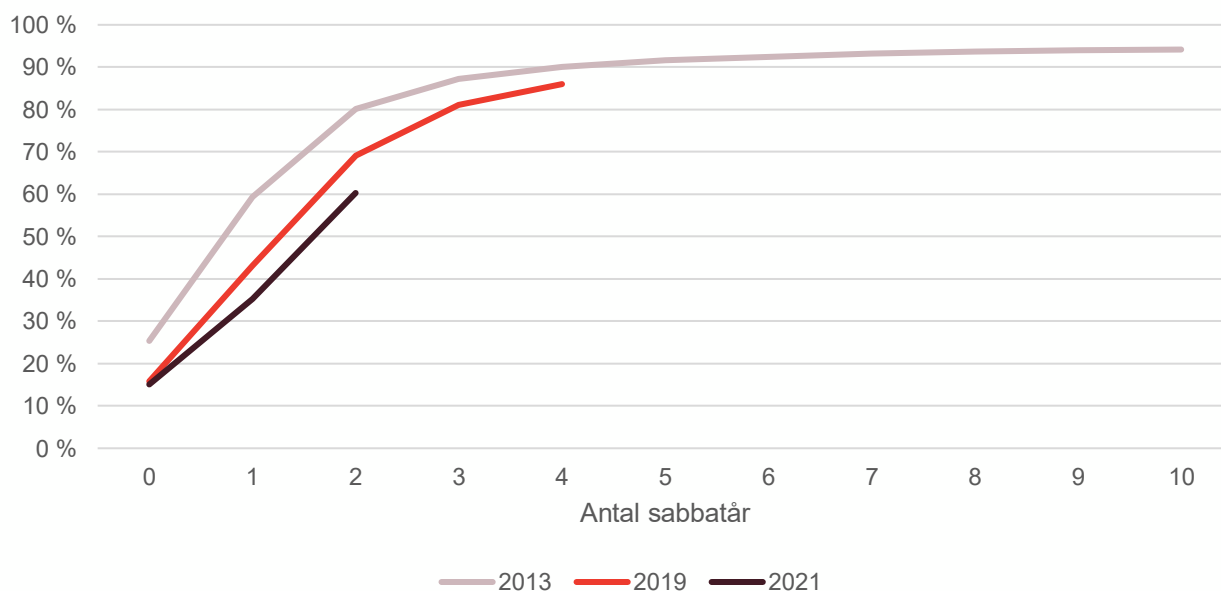
Størstedelen af de studerende påbegynder deres første erhvervskompetencegivende uddannelse efter første og andet sabbatår, men denne andel er faldet over tid. Hvis vi følger en årgang af studenter i årene efter deres gymnasiale uddannelse, ift. om og hvornår de går i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse, er det også tydeligt, at flere unge i dag venter med at gå i gang med en uddannelse efter gymnasiet, jf. figur 3.

Blandt studenterne fra 2013 begyndte omkring 25 pct. direkte efter gymnasiet. Efter ét sabbatår havde 60 pct. påbegyndt, og efter to sabbatår var 80 pct. i gang. Kurven flader herefter ud, og det sidste lille løft sker gradvist frem til år 10, hvor 94 pct. har påbegyndt en erhvervskompetencegivende uddannelse. Dette afspejler en årgang, hvor sabbatårene var relativt færre og mindre udbredte.

For 2019-årgangen er kurven generelt lavere og forskudt mod højre. Her har kun 20 pct. påbegyndt umiddelbart efter gymnasiet, og først efter to sabbatår når andelen op på ca. 75 pct.. Det tager altså længere tid, før hovedparten går videre i uddannelsessystemet, sammenlignet med 2013.

Tendensen er endnu tydeligere for 2021-årgangen, som ligger markant lavere end de to øvrige. Her har færre end 15 pct. påbegyndt direkte, og efter to sabbatår er kun omkring 60 pct. startet på en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det vidner om, at flere sabbatår er blevet mere udbredt blandt nyere studentårgange.

Figur 3 // Afgang til erhvervskompetencegivende uddannelse efter antal sabbatår, student 2013, 2019 og 2021

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: 0 er dem, der påbegynder uddannelse samme år som opnåelse af studentereksamen.

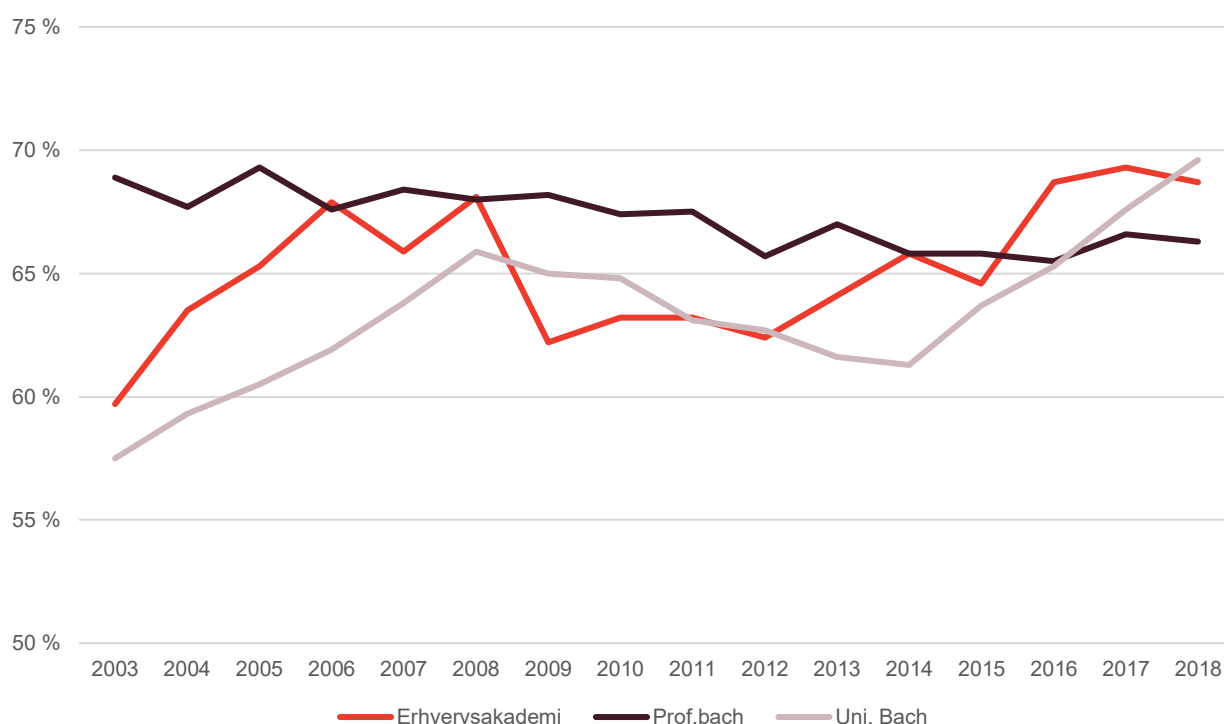
05

Fuldførelse

Fuldførelse

De studerende, der i 2018 påbegyndte en akademisk bacheloruddannelse, har den højeste fuldførelsesgrad med knap 70 pct., efter en støt stigning siden 2013, jf. figur 5. De begynder dog som gruppen med den laveste fuldførelsesgrad for 2003 (ca. 57 pct.). Professionsbachelorne har i hele perioden fra 2003 til 2018 haft en relativt stabil fuldførelsesgrad på omkring 66-69 pct., men ender som den lavest fuldførende gruppe i 2018. Erhvervsakademiuddannelserne har generelt ligget højt frem til 2008, men oplever et tydeligt fald omkring 2009 og 2010, hvorefter niveauet stiger igen – særligt fra 2014 og frem, hvor de nærmer sig de akademiske bacheloruddannelser.

Figur 4 // Andel, der har en fuldført videregående uddannelse efter startår

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Sabbatår og fuldførelse for forskellige uddannelses typer

Fuldførelse af en videregående uddannelse afhænger naturligvis ikke alene af antallet af sabbatår, men også af en lang række andre karakteristika for de studerende som fx køn, karaktersnit fra gymnasiet, etnisk oprindelse og forældres uddannelsesniveau. Derfor laver vi en regression for at tage højde for eventuelle forskelle mellem de studerende alt efter deres antal af sabbatår, så vi sikrer, at det ikke er disse baggrundskarakteristika, der driver sammenhængen mellem fuldførelse og sabbatår (se "Data og metode").

Der er en klar tendens til, at fuldførelsesraten stiger med antallet af sabbatår på tværs af alle tre uddannelses typer frem til to sabbatår, når vi har taget højde for baggrundskarakteristika, jf. figur 7.

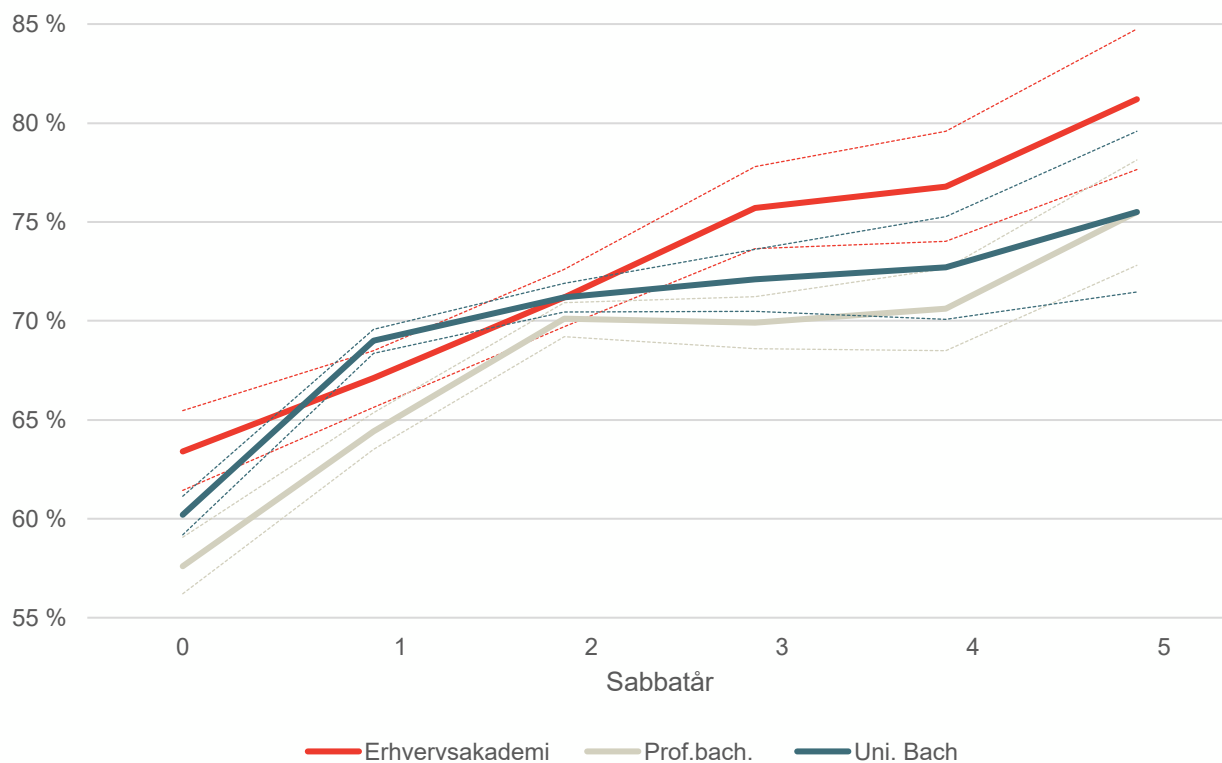
Erhvervsakademiuddannelser har den højeste fuldførelsesrate. Den stiger jævnt fra ca. 63 pct. blandt studerende uden sabbatår til over 83 pct. blandt dem med fem sabbatår.

For professionsbacheloruddannelser ses en mere afdæmpet, men stadig stigende udvikling. Fuldførelsesraten vokser fra knap 58 pct. uden sabbatår til omkring 76 pct. ved fem sabbatår, men stigningen flader ud fra to sabbatår. Grundet færre og færre elever, jo flere sabbatår vi ser på, stiger usikkerheden af estimerne markant, og vi ser ingen signifikant ændring i fuldførelsen efter to sabbatår.

De akademiske bacheloruddannelser har igen den laveste fuldførelsesrate ved nul sabbatår og derefter en stigning frem til to sabbatår. Herefter ser vi ingen signifikante ændringer i fuldførelsesgraden.

Samlet peger resultaterne på, at sabbatår hænger positivt sammen med fuldførelse – især når man går fra ikke at tage sabbatår til at tage et til to, når der kontrolleres for øvrige baggrundsfaktorer. Herefter ser vi kun en signifikant stigning i fuldførelsen for de studerende på erhvervsakademiuddannelserne.

Figur 5 // Fuldførelse efter uddannelsestype og sabbatår kontrolleret for baggrundskarakteristika, startår 2016-2018

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

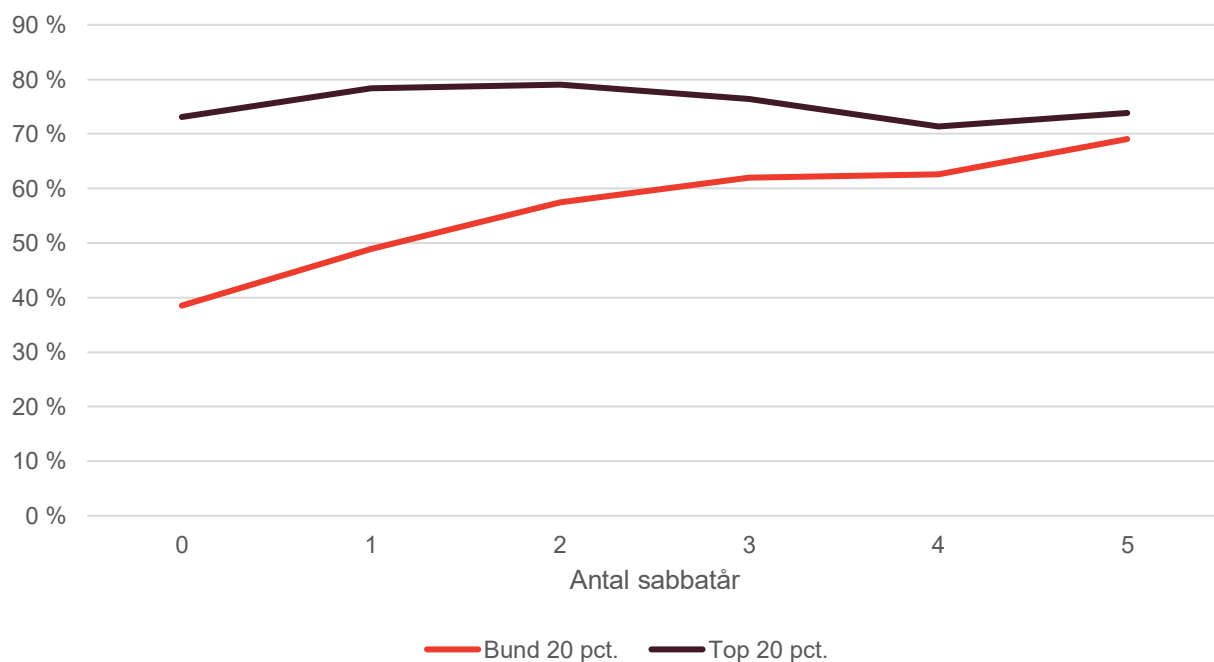
06

Forskelle i fuldførelse efter sabbatår mellem top og bund ift. karaktersnit

Hvis vi sammenligner fuldførelsen blandt de studerende med de 20 pct. henholdsvis højeste og laveste gymnasiekarakterer inden for hver uddannelsestype, og når vi samtidig opdeler de studerende på sabbatår, er forskellen i fuldførelse mellem de to studentegrupper størst for dem, der starter direkte efter gymnasiet uden sabbatår, jf. figur 8.

Efterhånden som antallet af sabbatår øges, bliver forskellen i fuldførelse mellem top- og bundkaraktergrupperne mindre. Blandt dem, der har taget et eller to sabbatår, er forskellen i fuldførelse stadig tydelig, men ikke lige så markant som blandt dem, der starter direkte efter gymnasiet. Ved tre til fire sabbatår reduceres forskellen yderligere.

Figur 6 // Sabbatår og fuldførelse efter gymnasiekarakterer, samlet for alle uddannelsestyper, start 2016-2018

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Anm.: De studerende er fordelt efter karakterer sammenlignet med de andre, der påbegynder samme uddannelsestype som dem selv.

07

Data og metode

Data og metode

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og omfatter alle personer, der har afsluttet en gymnasial ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX eller HF), og som derefter påbegyndte deres første videregående uddannelse i perioden 2003-2023. Der fokuseres på tre uddannelses typer: erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser og universitetsbacheloruddannelser.

Vi ser de tre årgange, der har afsluttet en gymnasial ungdomsuddannelse (STX, HHX, HTX eller HF) i 2013, 2019 og 2021. Herefter følger vi årgangene frem til det nyeste tilgængelige data i 2023 og undersøger, hvornår de starter på deres første erhvervskompetencegivende uddannelse.

Fuldførelse defineres som fuldførelse af uddannelsen inden for normeret tid – tre år for erhvervsakademiuddannelser, fem år for professionsbacheloruddannelser og fire år for universitetsbacheloruddannelser.

Antallet af sabbatår beregnes som antal hele kalenderår mellem afsluttet gymnasial uddannelse og start på videregående uddannelse og i analysen er personer med mere end ti sabbatår frasortet.

For at analysere sammenhængen mellem sabbatår og fuldførelse anvendes logistiske regressionsmodeller, hvor der kontrolleres for karaktersnit fra gymnasiet, køn, etnisk oprindelse og forældres uddannelsesniveau.

I afsnittet med karakterfordeling er de studerende inddelt i kvintiler efter deres gymnasiekaraktersnit sammenlignet med de andre studerende, der har påbegyndt samme videregående uddannelses type som dem selv.

08

Litteraturliste

Litteraturliste

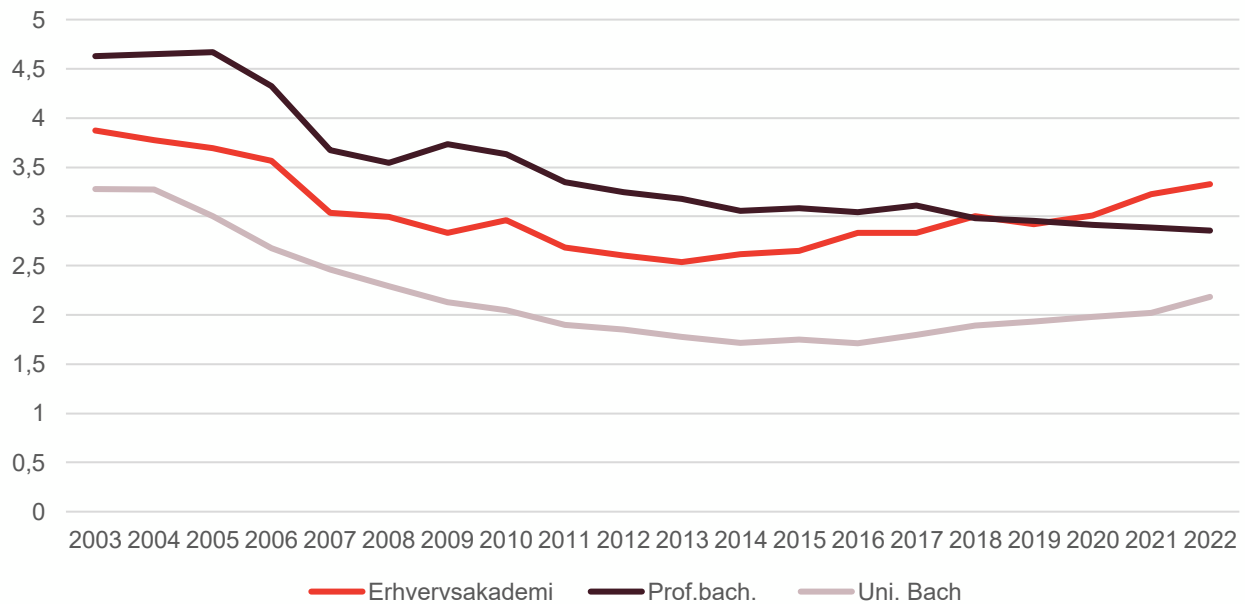
- Berlingske (2024). *Formand for Danske Gymnasier: Der er ikke grund til at revse studenterne for ikke at komme hurtigt nok i gang med studierne*. Kommentar af Maja Bødtcher-Hansen. <https://www.berlingske.dk>
- Birch, E. R., & Miller, P. W. (2007). *The characteristics of gap-year students and their tertiary academic outcomes*. *Economic Record*, 83(262), 329-344.
- Danmarks Evalueringsinstitut. (2019). *Unge og sabbatår – betydningen for overgangen til videregående uddannelse*. EVA. <https://www.eva.dk>.
- Danmarks Statistik. (2020). *Uddannelse og sabbatår: Statistik og tendenser*. <https://www.dst.dk>.
- Danmarks Statistik. (2023). *Flere unge tager længere sabbatår før de starter på videregående uddannelser*. <https://www.dst.dk>.
- DEA. (2020). *Sabbatår og fremdrift på de videregående uddannelser*. Tænk tanken DEA. <https://dea.nu>.
- DI. (2023). *Analyse: Unge venter længere med videregående uddannelse*. Dansk Industri. <https://www.di.dk>.
- Heath, S. (2007). *Widening the gap: Pre-university gap years and the 'economy of experience'*. *British Journal of Sociology of Education* 28(1), 89-103.
- Jones, A. (2004). *Review of gap year provision*. Department for Education and Skills, UK. <https://dera.ioe.ac.uk>.
- Reimer, D., & Andersen, I. G. (2022). „Educational decisions after upper secondary school: The role of gap years and social background”. *Journal of Youth Studies* 25(6), 786-804.
- Studievalg Danmark. (2024). *Unge gymnasieelevers forventninger til sabbatår 2024*. <https://www.studievalg.dk>.
- UFM. (2018). *Sabbatår og uddannelsesfrafald – en analyse af unges overgang til videregående uddannelse*. Uddannelses- og Forskningsministeriet. <https://ufm.dk>.

09

Bilag

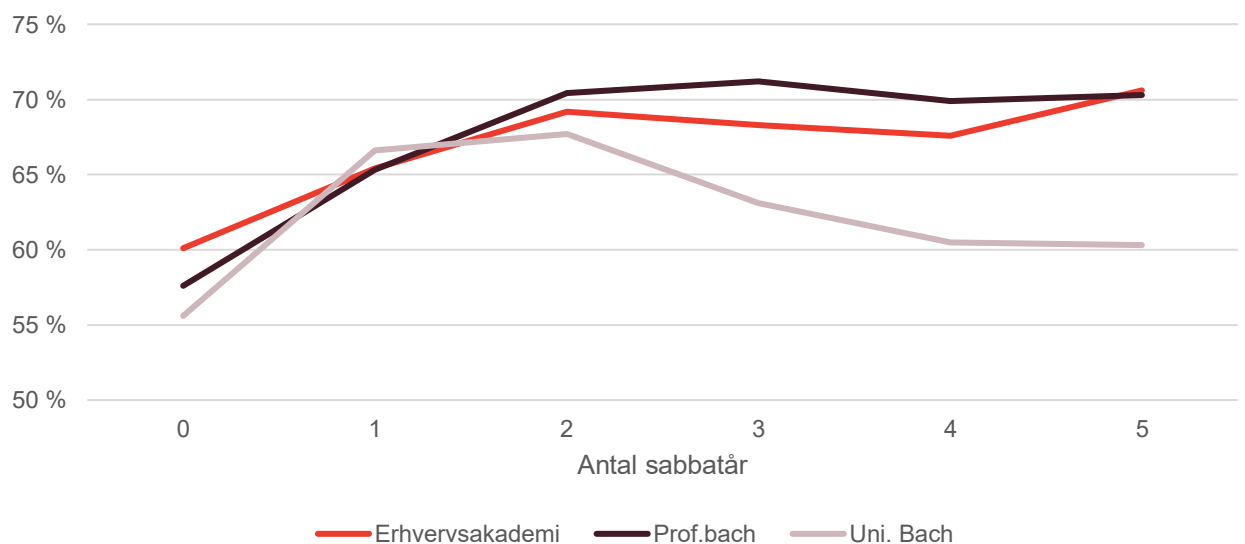
Bilag

Figur 1b // Gennemsnitligt antal år før første start på videregående uddannelse, alle medtaget

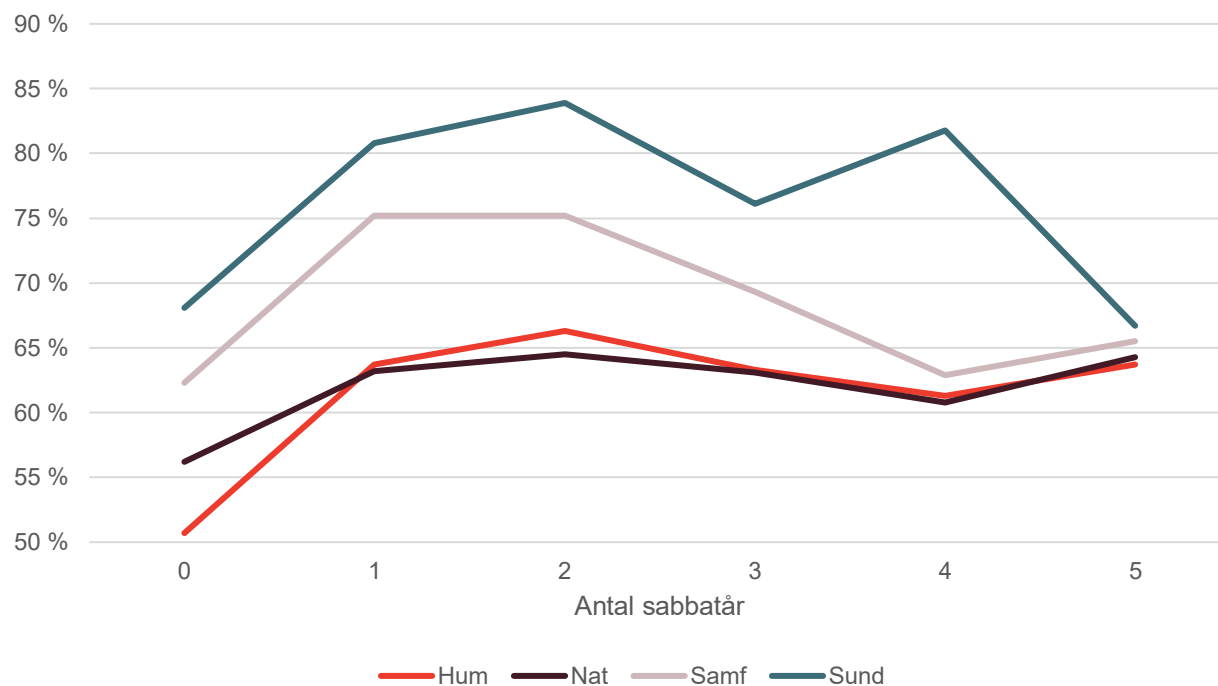
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 2b // Fuldførelse for de tre uddannelsestyper, start 2016-2018

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

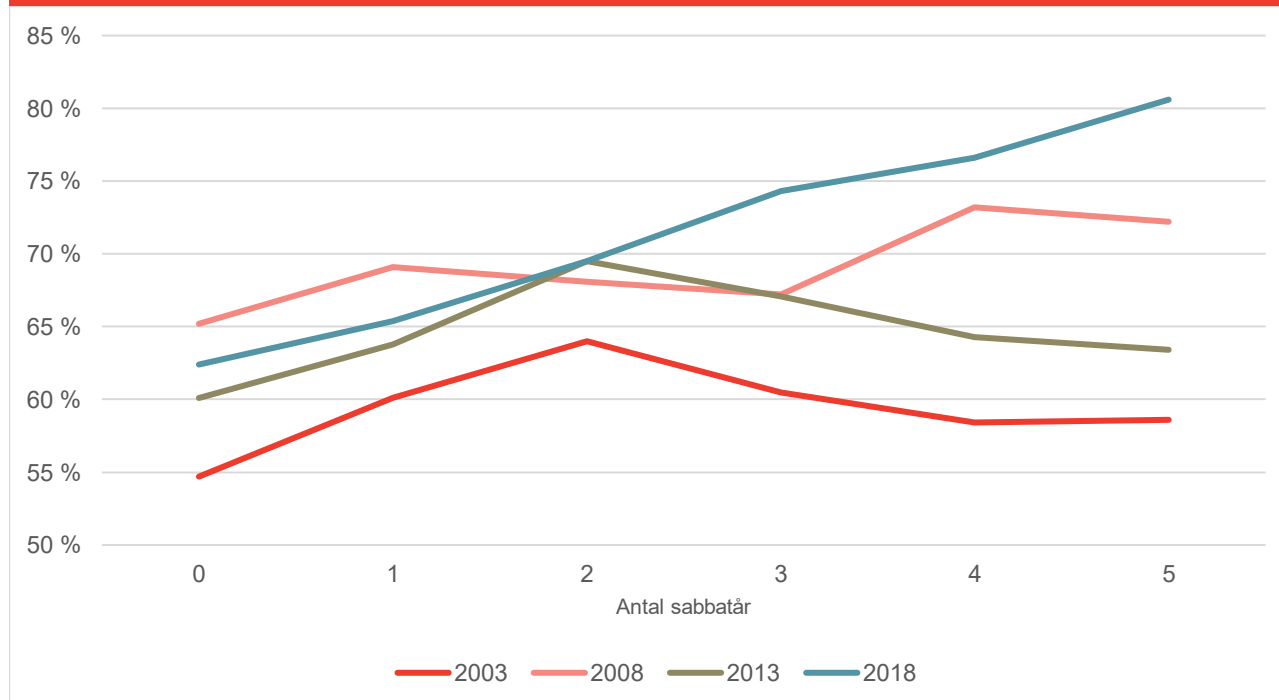
Figur 3b // Fuldførelse for universitetsbachelorer efter hovedområde og antal sabbatår, startår 2016-18

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

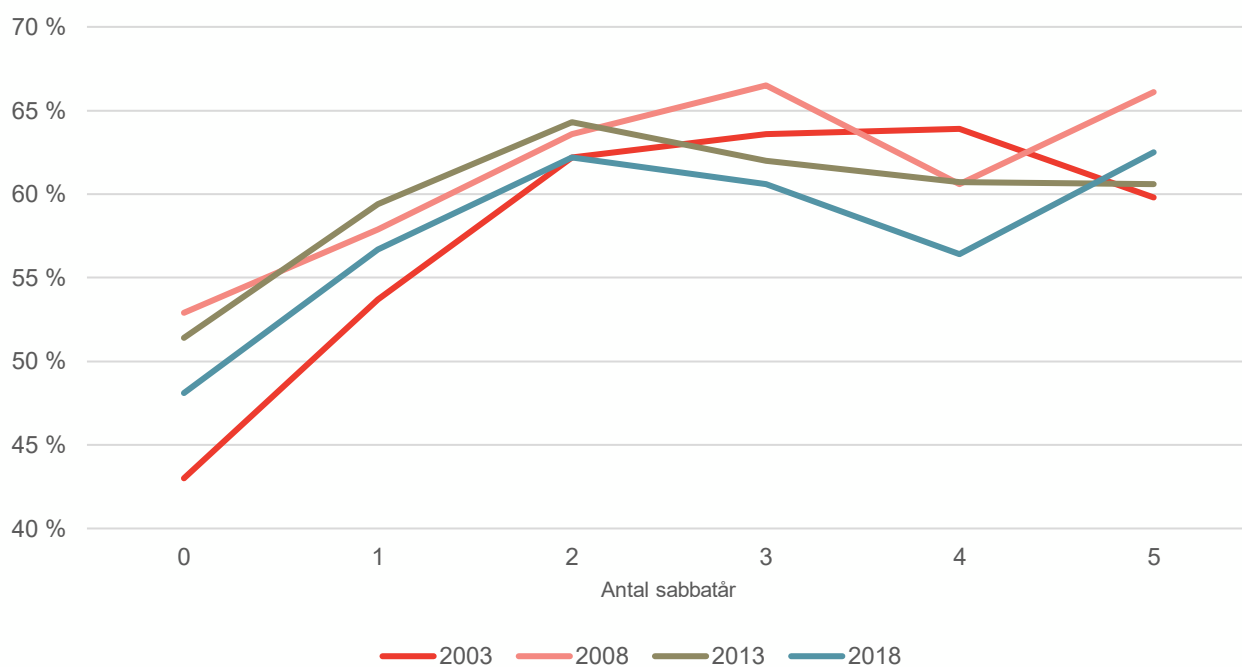
Fuldførelse over tid

Figur 4b // Sabbatår og fuldførelse over tid, erhvervsakademiuddannelser

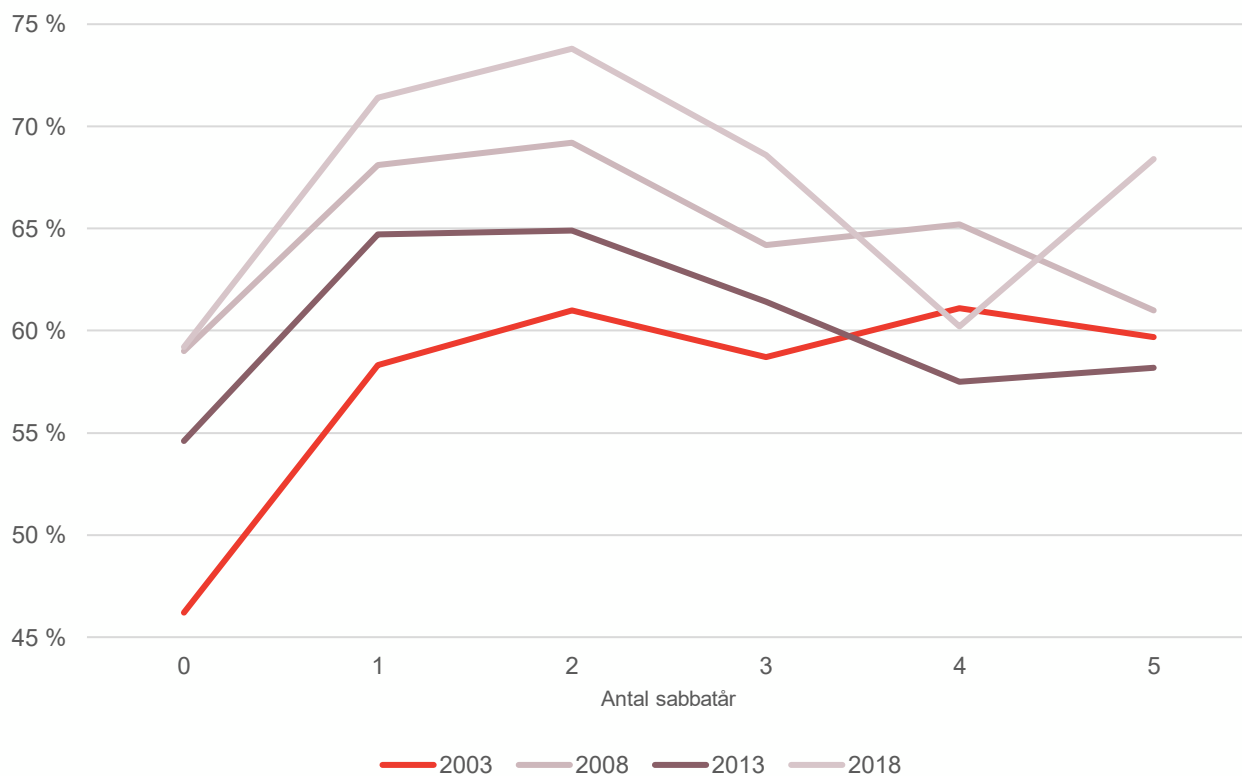
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 5b // Sabbatår og fuldførelse over tid, professionsbachelorer

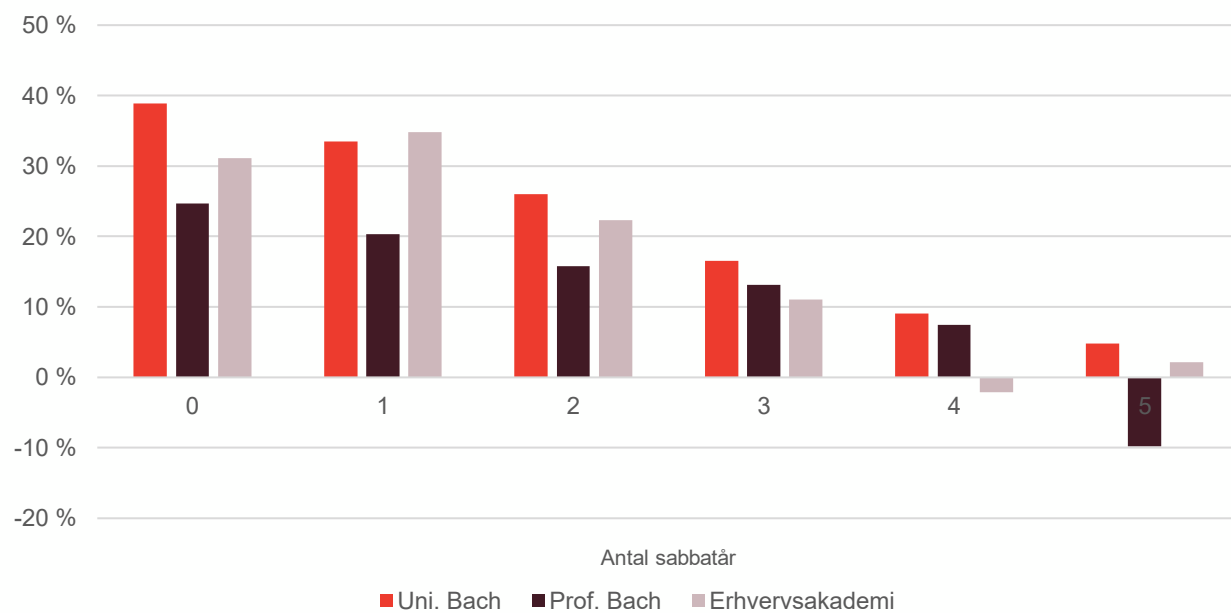
Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 6b // Sabbatår og fuldførelse over tid, universitetsbachelorer

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Figur 7b // Sabbatår og fuldførelse efter karakterer, forskel mellem bund 20 pct. og top 20 pct., start 2016-2018

Kilde: egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik

—

DEA

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu